

Scenariusz zajęć

Czas trwania	45 minut
Poziom	Szkoła ponadpodstawowa
Cele lekcji	Uczeń: • rozpoznaje podstawowe formy dezinformacji (fake news, fałszywy kontekst, deepfake), • analizuje informacje wizualne z wykorzystaniem krytycznego myślenia, • potrafi wskazać ograniczenia narzędzi automatycznych do weryfikacji treści, • rozumie, że zdjęcie lub „analiza AI” nie są dowodem bez kontekstu i źródła.
Realizowane treści podstawy programowej	Język polski: • Kształcenie umiejętności rozumienia roli mediów oraz ich wpływu na zachowania i postawy ludzi, a także krytycznego odbioru przekazów medialnych oraz świadomego korzystania z nich; • Doskonalenie umiejętności wyrażania własnych sądów, argumentacji i udziału w dyskusji; • Uczeń dokonuje krytycznej selekcji źródeł; • Uczeń rozróżnia pojęcia manipulacji, dezinformacji, postprawdy, stereotypu, bańki informacyjnej, wiralności; rozpoznaje te zjawiska w tekstach i je charakteryzuje. • Rozwijanie umiejętności efektywnego posługiwania się technologią informacyjną w poszukiwaniu, porządkowaniu i wykorzystywaniu pozyskanych informacji.

	Wiedza o społeczeństwie: • Uczeń charakteryzuje rolę mediów i zmiany zachodzące we współczesnym krajobrazie medialnym (rola internetu oraz cyfryzacji); • Uczeń wyjaśnia związek między wolnością słowa a odpowiedzialnością za słowo. Etyka: • Rozwijanie umiejętności krytycznego myślenia; • Rozwijanie umiejętności samodzielnego poszukiwania i wartościowania informacji oraz odpowiedzialnego korzystania z wiedzy. • Formułowanie sądów wartościujących oraz ich uzasadnianie. Historia i Terakżejszość: • W aspekcie stosunku do prawdy, stałego zmierzania do jej poznania i odróżniania od fałszu oraz ćwiczenia w rozpoznawaniu stopnia pewności i prawdopodobieństwa, • Uczeń interpretuje źródła odnoszące się do życia społecznego wczoraj i dzisiaj, buduje własne wypowiedzi na temat zagadnień życia społecznego, formułuje oceny i je uzasadnia.
Metody i materiały	• gra edukacyjna „Fake or Not?” • zestaw zdjęć do ćwiczenia „AI czy prawdziwe?” • karty pracy dla uczniów (oddzielne dla każdej aktywności) • strona internetowa isfake.ai • rzutnik / tablica multimedialna

Przebieg lekcji

Czas trwania	Opis	Uwagi
5 minut	Wprowadzenie – dlaczego obraz bywa mylący? Krótką rozmowa wprowadzająca: • skąd najczęściej czerpiemy informacje (media społecznościowe, portale, komunikatory), • czy zdjęcie zawsze oznacza, że coś naprawdę się wydarzyło. Nauczyciel zapowiada, że zajęcia będą oparte na dwóch praktycznych zadaniach, w których uczniowie sami sprawdzą, jak łatwo dać się wprowadzić w błąd.	
20 minut	Aktywność 1: Gra „Fake or Not?” Forma: praca w małych grupach (3–4 osoby) Przebieg: 1. Każda grupa otrzymuje zestaw informacji (Załącznik 1). 2. Uczniowie decydują, czy dana informacja to: • informacja nieprawdziwa (fake) • informacja prawdziwa (not) 3. Każdą decyzję uzasadniają na karcie pracy (co wzbudziło wątpliwości).	Materiały: • karty gry „Fake or Not?” (Załącznik 1) • karta pracy dla ucznia (Załącznik 2) • komentarz metodyczny i merytoryczny dla nauczyciela (Załącznik 3)

	Omówienie (plenum): • które informacje były najtrudniejsze do oceny, • jakie sygnały ostrzegawcze pojawiały się najczęściej (emocjonalny język, jakość źródła wiedzy, uproszczenia).	
15 minut	Aktywność 2: „AI czy prawdziwe?” – analiza zdjęć 1. Każda grupa analizuje jedno zdjęcie: • pierwsze wrażenie, • detale, • kontekst i brakujące informacje. 2. Uczniowie zapisują wnioski na karcie pracy. 3. Następnie nauczyciel prezentuje działanie strony isfake.ai: • uczniowie sprawdzają zdjęcie w narzędziu, • zapisują wynik analizy. Co pokazuje isfake.ai: • ocenę prawdopodobieństwa wygenerowania zdjęcia przez AI, • analizę technicznych cech obrazu.	Materiały: • 3 zdjęcia (Załącznik 4) • karty pracy „AI czy prawdziwe?” (Załącznik 5) • dostęp do strony isfake.ai, • komentarz metodyczny i merytoryczny dla nauczyciela (Załącznik 6)
5 minut	Podsumowanie i refleksja Pytania do uczniów: • co było trudniejsze: tekst czy zdjęcie? • czy narzędzie AI pomogło, czy raczej wzbudziło nowe pytania? • jakie pytanie zadasz sobie następnym razem przed udostępnieniem zdjęcia?	

Zadanie domowe (opcjonalne)

Znajdź w internecie zdjęcie (np. z mediów społecznościowych lub portalu informacyjnego), które wzbudza silne emocje lub dotyczy aktualnego wydarzenia społecznego, politycznego lub kryzysowego.

Odpowiedz pisemnie (ok. 10–15 zdań):

- co przedstawia zdjęcie,
- jakie informacje o źródle są dostępne,
- czy zdjęcie może być użyte w sposób manipulacyjny,
- jakie pytania należałoby zadać przed jego udostępnieniem.

Napisz, czy uznajesz zdjęcie za wiarygodne, i uzasadnij swoją opinię.

Ewaluacja

Nauczyciel ocenia:

- zaangażowanie uczniów w pracę zespołową,
- umiejętność uzasadniania decyzji i wniosków,
- stopień zrozumienia ograniczeń narzędzi AI,
- poziom refleksji krytycznej podczas dyskusji końcowej.

Notatki

Autor scenariusza: Agnieszka Mirocha

Realizacja: Fundacja Antares

Scenariusz lekcji powstał w ramach projektu “Młodzi fact-checkerzy” współfinansowanego przez Ministerstwo Edukacji Narodowej.

Ministerstwo
Edukacji Narodowej
